

*Голик Л.Р.
студентка магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.психол.н., професор,
професор кафедри психології
та соціальної роботи ТНЕУ
Фурман О.Є.*

ПРОБЛЕМА СТАНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКА СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ СФЕРИ

Історичний досвід поступу людської цивілізації наочно свідчить про те, що всі найбільші соціальні перетворення, що коли-небудь проводилися, були успішні в тій мірі, в якій в них свідомо і відповідально брали участь передові сили соціуму, як організовані, так і одноосібні. Відповідальність, що виявляється у всіх сферах життєдіяльності індивіда, постає критерієм оцінки його взаємостосунків і взаємодії з іншими членами соціуму, прояву його діяльності і наслідків щодо соціуму. Соціальна відповідальність пов'язана із специфікою соціальних відносин і виражає відношення між людиною і суспільством з приводу реалізації суспільно значущих для них інтересів і цілей. Як елемент соціальної структури особистості, соціальна відповідальність має складну будову, в основі якої в тісній взаємодії лежать як соціальні, так і психологічні моменти, зокрема дуже важливим тут видається духовна складова.

Стан сучасного українського суспільства, як ніколи раніше, вимагає дослідження і осмислення феномена особистої відповідальності як одного з найважливіших явищ буття людини в світі і як одного з фундаментальних понять сучасної філософської антропології. У ряді таких антропологічних констант, як самототожність, самотрансценденція, цілісність, відвертість, духовність, свобода, творча активність, тілесність, відповідальність займає своє особливе місце. Проте, дотепер ані значення, ані зміст і структура феномена відповідальності не знайшли свого повного віддзеркалення у науці. Це торкається не тільки загального поняття відповідальності людини, але і такої її форми, як соціальна відповідальність в її духовному аспекті. Аналіз основних суб'єктних характеристик і властивостей особи дозволяє глибше зрозуміти не тільки сучасну мотивацію різних видів і форм діяльності, але і глибше осмислити саме буття людини в сучасному світі і сам внутрішній світ особистості (див. [1]).

Сьогодні спостерігається криза структури традиційних базових цінностей, що викликана наростаючим впливом європейської цивілізації, а це з одного боку означає розширення свободи, незалежності, ініціативності, а з іншого – відсутність у громадян відчуття відповідальності за процеси, що відбуваються в країні, прагнення перекласти відповідальність за зміни соціальних умов життєдіяльності на владу. Соціальна відповідальність поки не постає як смислова квінтесенція системи цінностей і ціннісних орієнтирів, а також регуляторів сучасного стану українського суспільства. Соціальна відповідальність – це категорія соціальної науки, що відображає принципи і

закони, які значущі для взаємодії індивіда і соціуму в будь-якій сфері життєдіяльності. Це система, яка є неодмінною умовою взаємодії індивіда і соціуму. Вона характеризується динамічністю її структурних елементів.

Через свою актуальність і багатоплановість проблема духовного аспекту соціальної відповідальності є об'єктом уваги багатьох вчених, котрі представляють різні області і сфери сучасної соціогуманітаристики. Це відображено в різних підходах і точках зору до самого визначення соціальної відповідальності, її форм, видів, структури. Закономірний процес для наукового дослідження представляють ці відмінності, вони мають під собою об'єктивну основу, яка скріплюється тим, що чим багатший означуваний предмет, тим більшими є різні сторони уявлення для розгляду, тим більш різними можуть бути сформовані на їхній основі визначення. Особлива роль тут належить соціальній науці, адже саме вона дає установки і орієнтири, які є відправною точкою для конкретних наук.

З врахуванням викладеного вище ми можемо визначити соціальну відповідальність як діалектичний взаємозв'язок між особою та суспільством, що характеризується взаємними правами та обов'язками з виконання приписів соціальних норм та покладенням різноманітних засобів впливу у разі її порушення. Феномен соціальної відповідальності працівника соціогуманітарної сфери є специфічною формою соціально відповідальної поведінки людини, яка постає в системі соціальних відносин як особливий спосіб соціальної взаємодії і характеризує не тільки внутрішній світ самої людини, але і спосіб його буття в соціумі. В структурі такого способу присутні свої суб'єкт, об'єкт і сам зв'язок, що характеризується особливими формами, принципами організації, правилами здійснення і способами реалізації.

Список використаних джерел

1. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку : монографія / за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А.М. Колота. Київ: КНЕУ, 2012. 501 с.

*Гулька П.В.
студент магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.психол.н., професор,
завідувач кафедри психології
та соціальної роботи ТНЕУ
Фурман А.В.*

ПРАВДА І БРЕХНЯ ЯК ПРЕДМЕТ ПСИХОСОЦІАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

У ХХІ столітті одвічна проблема з'ясування природи поєднання правди і брехні продовжує привертати увагу вчених, які намагаються осягти фундаментальні принципи суспільного буття людини. Парадигмальні зміни, що відбулися в гуманітарних науках в останній третині ХХ століття, зумовили залучення проблематики соціальної брехні в психологічну і правову науки. Тривалий час традиційно вважалось, що поняття «правда» не відноситься до кола суто наукових проблем, хоча окремих аспектів цього питання